

Meg kell tanulnunk nem félni egymástól...

...mert a félelem gyűlöletet szül, a gyűlölet pedig gonoszsághoz vezet – mondta Horváth M. Orbán, a kaboli (kovilji) magyarok 1944-45-ös tragédiáját feldolgozó könyv szerzője Belgrádban

A könyv szerzője a magyar nagykövetségen megtartott szerb nyelvű sajtótájékoztatón a Vajdaság Ma kérdésre válaszolva elmondta, hogy nincs benne bosszúvágy, hogy a könyvével hozzá kívánt járulni a magyar-szerb párbeszéd mielőbbi beindulásához. Arra a kérdésre, hogy meg tud-e nyugodni most, 46 évvel édesapja elvesztése után, lévén, hogy Horváth Mihályt a bíróság rehabilitálta és hogy megszületett a neki méltó emléket állító könyv, azt válaszolta, hogy nem, mert félárván kellett felnőnie és egész életében édesapja sorsa nyugtalanította. Ettől függetlenül mindent meg kell tenni annak érdekében, hogy a két nemzet eljusson a kölcsönös megbékélésig. Más alternatíva ugyanis nem kínálkozik – erősítette meg Horváth M. Orbán. ([Bővebben...](#))

Magyar-szerb megbékélés a kaboli kolostornál(?)

A kezdeményezés a belgrádi magyar nagykövetségen megtartott könyvbemutatón fogalmazódott meg – Meg kell tanulnunk nem félni egymástól, mert a félelem gyűlöletet szül, a gyűlölet pedig gonoszsághoz vezet

Bizonyos értelemben történelminek tekinthető az a könyvbemutató, amelyre ma került sor Magyarország belgrádi nagykövetségén. Eddig ugyanis szerb nyelven még nem mutattak be olyan könyvet a fővárosi újságírók előtt, amely a vajdasági magyarokkal szemben 1944-45-ben elkövetett tömeggyilkosságokról szól. Ugyanakkor Horváth M. Orbán Eltévedt hősök téves csataterén c. könyve más szempontból is kuriózumnak számít, ugyanis ez az első olyan, a témával foglalkozó kiadvány a térségben, amely egy időben jelent meg magyar és szerb nyelven. A könyv azt mondja el, hogy a falu két magyar bírója és a helyi csendőrparancsnok 1942-ben saját életét kockára téve megvédte a kiszemelt kétszáz helybéli szerbet a kivégzéstől, ennek ellenére a két magyar vezető többtíz helybéli nemzetársával együtt 1944-45-ben a kommunista népvédelmi osztály, a hírhedt OZNA könyörtelenül likvidálta. Pedig a falubéli szerbek között voltak, akik megpróbálták megmenteni őket.

Nikowitz Oszkár nagykövet köszöntőjében rámutatott, a kötet bemutatását azért vállalta magára, mert ezzel az volt a célja, hogy a szerb közvélemény tájékozódhasson a 44-45-ös magyarellenesekről, mivel e tekintetben történelmileg még bőven van pótolni való. Sőt, elmondása szerint nem csak 1944-45-ös történelemről tud keveset a szerb közvélemény, az 1942-es dél-bácskai razzia is egyoldalúan került megvilágításra és a Képiró Sándor ellen folyó perrel is részrehajlóan tudósított a belgrádi média. Ehhez adódtak még hozzá a szerb restitúciós törvényről folytatott parlamenti vitában elhangzott vádak a magyarság számlájára. Épp ezért tiszta vizet kell önteni a pohárba, mert csak így juthatunk el mielőbb a magyar-szerb történelmi megbékéléshez, a két nemzet és a két állam között.

A kötetet dicsérő szavakkal illette Srđan Cvetković, a belgrádi Kortörténeti Intézet szakmunkatársa, a második világháború végén keletkezett tömegsírok felkutatásával és az áldozatok összeírásával foglalkozó köztársasági bizottság elnöke is. Elmondta, hogy elsősorban Horváth M. Orbánnak és a hozzá hasonló megszállott kutatóknak köszönhetően sikerült eddig több mint 30 ezer szerbiai áldozat (ebből 12 ezer vajdasági) nevét összeírni és mintegy 250 tömegsírát megjelölni. Az elismert történész szerint a kötetnek a többi mellett van egy nagyon fontos üzenete. Ez pedig, hogy mind 1942-ben, mind pedig 1944-45-ben, ezekben az embert próbáló időkben, mind a magyarok, mind pedig a szerbek között akadtak, akik példával álltak elő, megmutatták, miként kell a szomszédért kiállni. Az ő példájukon okulva kell eljutnunk a közös megbékélésig. Sajnos 1944-45-ben a szomszédok szava gyengének bizonyult a kommunista végrehajtók könyörtelenségével szemben.

Matuska Márton a 44-es események egyik első vajdasági kutatója és publikálója arra mutatott rá, hogy a történelmi VMDK már 1990-ben levélben fordult a Szerb Tudományos és Művészeti Akadémiához és kérte a fehér foltnak számító történelmi időszak feltárását. Mint mondta, ez a folyamat húszéves késéssel beindult ugyan, de vontatottan halad. Tudomása szerint csak a Vajdaságban 130 település találhatóak tömegsírok.

Rámutatott, hogy a temerini, a csurogi, a zsablyai, a bajmoki, a zentai és a bezdáni helytörténetek tényfeltárása nyomán megjelent könyvek után különös jelentőséggel bír Horváth M. Orbán munkája, ugyanis több szempontból is alapul szolgálhat a megbékéléshez. Matuska Márton jelezte, hogy a szájhagyomány szerint a Kabol melletti szerb kolostort annak emlékére építettek, hogy az ezerkétszáz évesekben ott találkozott Szent Száva és II. András magyar király. A kolostor mellett volt egy szent kút. A második világháború után a kommunisták ebbe dobták bele egy megkínzott, majd feldarabolt magyar asszony holttestét. A helyi szerbek ezt követően már nem kívánták használni a megszentelt kutat, ezért betemették. A publicista szerint most itt az ideje a kút kitakarításának, a szerencsétlen asszony újratemetésének és a kút újbóli megszentelésének, ami örök időkre szimbolizálhatná azt, hogy magyarok és a szerbek a terhes örökség ellenére is képesek voltak eljutni a történelmi megbékéléshez. E mellett Kabol központjában emlékművet érdemelne a falu három egykori magyar vezetője, akik szerb szomszédjaik megmentése érdekében életüket is képesek voltak kockáztatni.

A könyv szerzője, Horváth M. Orbán elmondta, hogy nincs benne bosszúvágy, hogy a könyvével hozzá kívánt járulni a magyar-szerb párbeszéd beindulásához. Hangsúlyozta, hogy „meg kell tanulnunk nem félni egymástól, mert a félelem gyűlöletet szül, a gyűlölet pedig gonoszúsághoz vezet”. A Vajdaság ma újságírójának kérdésére, hogy meg tud-e nyugodni most, 46 évvel édesapja elvesztése után, lévén, hogy Horváth Mihályt a bíróság rehabilitálta és hogy megszületett a neki emléket állító könyv, azt válaszolta, hogy nem, mert félárván kellett felnőnie és egész életében édesapja sorsa nyugtalanította. Ettől függetlenül mindent meg kell tenni annak érdekében, hogy a két nemzet eljusson a kölcsönös megbékélésig. Más alternatíva ugyanis nem kínálkozik.

Boško Brzić kaboli irodairodalomtanár és helytörténész, aki korábban dokumentumfilmet készített a két magyar falubíró mellett az ottani szerbek 1942-es megmentésén fáradozó Dunafalvi Lajos csendőrmesterről elmondta, hogy ő most 78 évesen nagyon boldog, hogy a belgrádi magyar nagykövetségén kimondhatja, amit gondol: sürgősen meg kell történnie a két nép közötti történelmi megbékélésnek. Azt szeretné, ha ezt megérhetné. Javasolta, hogy a jelképes kézfogás helyszínéül szolgáljon a Matuska Márton által említett, Kabol melletti szerb kolostor.

Ternovác István